יח א ב ג מיי' פ"ג מהל' תרומות הלכה א :
יט ד מיי' פ"ג מהל' מעש"ק הלכה כא :
כ ה מיי' שם הלכה יד :
כא ו מיי' שם הלכה טו :

ובמחשבה מה תרומה גדולה בעין יפה אף
תרומת מעשר בעין יפה: ומינה א"ר אלעזר
בר רבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות
שבמקצוע על תשעים שבכלכלה א"א
בשלמא לכמות שהן (אמרי) שפיר אלא
אי אמרת כמות שהן בציר להו, כי אתא רב
דימי א"ר אלעזר שאני גרוגרות הואיל ויכול
לשלקן ולהחזירן לכמות שהן. ת"ר תורמין
תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות
תאנים גרוגרות, ולא גרוגרות על תאנים
ואפי' במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות
אמר מר תורמין תאנים על הגרוגרות
במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות
במקום שרגילין אין, במקום שאין רגילין לא
היכי דמי אי דאיכא כהן, מקום שאינו רגיל
אמאי לא והתנן מקום שיש כהן תורם מן
היפה אלא פשיטא דליכא כהן, אימא סיפא
ולא גרוגרות על התאנים ואפילו במקום
שרגיל לעשות תאנים גרוגרות ואי דליכא
כהן אמאי לא והתנן מקום שאין כהן, תורם
מן המתקיים אלא פשיטא דאיכא כהן, רישא
דליכא כהן סיפא דאיכא כהן? אין רישא
דליכא כהן סיפא דאיכא כהן, אמר רב פפא
*ש"מ דחקינן ומוקמינן מתני' בתרי טעמי
ולא מוקמינן בתרי תנאי: **מתני'** *כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן
שלא יחמיצו, ואם (החמיצו) שיריה עובר בלא תעשה, שנאמר °כל המנחה
אשר תקריבו לה', לא תעשה חמץ, וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה:
גמ' מנא הני מילי? *אמר ריש לקיש דאמר קרא °לא תאפה חמץ חלקם אפי'
חלקם לא תאפה חמץ, והא להכי הוא דאתא? האי מיבעי ליה לכדתניא לא
תאפה

במחשבה · כדאמרן בעלמא (שבת דף קנב:) נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר : ומינה · כלומר מהא דר' אלעזר גופה (א) מייתי פירכא : אלא אי (ב) כמות שהן בצרה מעשרין · בצר להו מעשרות לענין מדה אי הוה כייל להו להנך דתרם במנין תשלום מעשר זוטא : תורמין תאנים על הגרוגרות · ובמנין:

תורה אור

מקום שרגיל לעשות כו' · שמלוין תאנים שיעשו (ו) גרוגרות ויקיימו או הוא עצמו יעשה אותם גרוגרות לאחר זמן עם התאנים שלו : מקום שאין רגיל לא · דבעינן שיתרום מן המתקיים והתאנים אינן מתקיימין ואין משתמרין : אי איכא כהן · שיתנם מיד : תורם מן היפה · שמא כהן יאכלם מיד, (ג) והתאנים יפין ואין מתקיימין גרוגרות מתקיימין ואין יפין : ולא גרוגרות על התאנים · במנין : ואפילו במקום שרגיל · ולא אמרינן סופו של כהן נמי לעשותן גרוגרות ונמצא שאינו מפסיד אלא זיל בתר השתא והרי הוא ממעט במעשר : דליכא כהן · ובעי לאצנועינהו עד דליכא כהן וליתיב ליה הלכך תורם מן המתקיים : בתרי טעמי · כגון הכא כדאמרינן רישא דליכא כהן וסיפא דאיכא כהן : ולא מוקמי בתרי תנאי · דלא אמרי' רישא וסיפא דליכא כהן ודקשיא והתנן תורם מן המתקיים תנאי היא דהא תרי תנאי פליגי בהכי: **מתני'** שנאמר כל המנחה אשר תקריבו וגו' · ארישא קאי דקתני ומשמרן שלא יחמיצו. ז) ומקודם קמיצה משתעי קרא: עריכתה · מורשי"ר : **גמ'** מה"מ

תרומות פ"ב מ"ד [נדרים נב:]
גם זה שם
[קדושין סג:]
פסחים נו:
ויקרא ב
[יבמות פ' סוטה מ. סנהדרין מו:]

המוקף לו ומוקמינן בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר כדתנן במסכת ביכורים (פ"ב מ"ה) דתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף כביכורים והא דפריך בסוף כל הגט (גיטין דף ל:) גבי תרומת מעשר וכי נתקבלו חברים לתרום שלא מן המוקף מפרש ר"ת דהיינו מדרבנן ומיהו נראה דלענין מחשבה לא פליגי מדפריך בריש האיש מקדש (קידושין דף מא:) דיליף שליחות מתרומה מה לתרומה שכן נטלת במחשבה משמע דלכולי עלמא פריך והיינו תרומת מעשר דכתיב בה (במדבר יח) אתם גם אתם ומתוך פי' הקונט' דבכורות (דף נט. ושם) משמע דבמחשבה פליגי גבי היו לו מאה טלאים ונטל עשרה עשרה ונטל אחד ר' יוסי בר רבי יהודה אומר מעשר דסבר לה כאבא אלעזר בן גומל ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן ומעשר דגן קרייה רחמנא תרומה ופי' בקונט' דמשום מחשבה נקט ליה רבי יוסי ברבי יהודה כאבא אלעזר ומתוך פירושו נמי [א] (הכי) משמע דאפילו בתרומה גדולה לית ליה מחשבה דאי אית ליה לא הוה צריך למימר דאבא אלעזר בן גומל סבר דאפילו לרבנן נמי מצית למילף מחשבה [ב] במעשר מדקרייה רחמנא תרומה ומיהו מצית למימר דמשום תרומת מעשר שהוא קרייה רחמנא תרומה ואית ולמה ליה למימר דר' יוסי ברבי יהודה סבר לה כאבא אלעזר בן גומל הא כיון דאיתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן נוטל אחד מעשרה אף מעשר בהמה כן ולא בעי העברה תחת השבט אלא [ג] שיש עשרה לפניו ונוטל אחד מהן ויש לפרש דמייתי דאבא אלעזר דילפינן תרומת מעשר מתרומה גדולה לענין אומד אע"ג שלא היה סברא ללמוד זה מזה לגבי הכי דתרומה גדולה אין לה שיעור ותרומת מעשר יש לו שיעור אפילו הכי מקשינן להו לענין זה אע"ג דהוי כעין אפשר מאי אפשר ה"נ יליף מעשר בהמה ממעשר דגן אע"ג דמפקי קרא ממשמעותיה דכתיב (ויקרא כז) כל אשר יעבור ומיהו אין מיושב כל כך פירוש זה ונראה לפרש דמשמע ליה דלר' יוסי ברבי יהודה הוי מעשר אע"ג שאינם שוין כגון במכנים לדיר להתעשר דסתמן אין הדרכים להיות שוין הלכך צריך לאוקמי כאבא אלעזר בן גומל דהוי מאומד ולא חיישינן אם מרבה במעשר כדפרישית או לכל הפחות שרי בעין יפה כדאיתא במתניתין ולאו נא דאבא אלעזר ה"ה דאע"ג [ם] דלא חיישינן *במעביר לשון הש"ס שנוטל אחד מעשרה דילפינן ממעשר דגן דגם בעינן שוין : **במחשבה** · פי' בקונטרס כדאמר בעלמא נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר משמע שר"ל משום דכתיב ונחשב שרי לאכול בלא הפרשה ושרי נמי בשתיקה פי' שנותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר דכל זה נפקא מונחשב עוד פי' לשון אחר בפ' בתרא דבכורות (דף נט.) במחשבה שמחשב ואומר שני לוגין שאני עתיד להפריש אע"פ שעתה אינו מפריש כלום וי"ל דדיבור צריך והא דשריא בלא הפרשה קרי מחשבה ואשכחן נמי דהכתוב דקרי [ד] י) למחשבה דיבור כמו על כל דבר פשע דאמרינן (ב"מ דף מד.) דחייב על המחשבה כמעשה ונראה דבלא דיבור נמי הוה תרומה מדתנן במסכת תרומות (פ"א מ"א) חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה חרש שוטה וקטן וקתני סיפא חרש שדברו חכמים שאינו שומע ואינו מדבר משמע הא שומע ואינו מדבר תרומתו תרומה [ס] ומיהו בתוספתא דמסכת תרומות מצאתי מפני מה אמרו אלם לא יתרום מפני שאינו יכול לברך משמע דאי מברך אע"פ שלא ידבר בגרמה שפיר דמי ופ"ג דשבועות (דף כו:) נמי משמע בהדיא כשגמר בלבו אע"פ שלא הוציא בשפתיו גבי כל נדיב דקאמר דהוי תרומה וקדשים שני כתובין הבאין כאחד ולא ילפי מינייהו שבועה ובמה שאוכל בלא הפרשה בזה אין קפידא דלכולי עלמא שרי בכל מקום אע"פ שאינו מפריש עתה כדמוכח ההיא דהלוקח יין מבין הכותים (גיטין דף כה.) דהוי לכולי עלמא הוי לאו משום דאין ברירה או משום דחיישינן לבקיעת נוד ויש מקומות דפריך כשאומר מעשר שני לצפונו או לדרומו (דמאי פ"ס מ"ב ג) ואו"ה וכיון דפריך תרומה ע"י שנותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר אמאי אין מגביהין תרומות ומעשרות ביום טוב הא תנן במסכת שבת פרק נוטל (דף קמב.) ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה ופריך בגמרא (שם דף קמב:) הא מתקן הוא ושני ר' אלעזר בר"ש היא דאמר נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר ולהכי לא חשיב תיקון בשבת כשמעלה כיון שאפשר במחשבה והכא נמי אפשר במחשבה וי"ל דשאני מדומע שכבר ניתקן אבל עלות תיקון של טבל לא הוה שרינן מטעם דאפשר במחשבה ואפי' דמאי אסור לתקן בשבת כדמוכח בבמה מדליקין (שבת דף לד.) אע"ג דשרי ליתן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר כדמוכח בפ"ק דחולין (דף ו.) גבי ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן *): **ולא** מוקמינן יא] בתרי תנאי · דהוה מצי לאוקמי בחד טעמא ובתרי תנאי דכולה דליכא כהן ורישא רבנן וסיפא כרבי יהודה דפליג אדרבנן בפרק שני דמסכת תרומות (מ"ו) וקאמר לעולם תורם מן היפה: **כל** המנחות נילושות בפושרין · אע"ג דאמרינן בפ' כל שעה (פסחים דף לו.) תיקון של מנחות אין נותנין אותן הא מפרש התם משום [ו] דלתיתה ליתא במקום זריזין אבל לישה נהי דליתא בזריזין במקום זריזין איתא דאמר מר בללה זר כשרה חוץ לחומת עזרה פסולה ומכאן קשיא דמשמע כל המנחות אפילו לחם הפנים דהוי בכלל כל המנחות והא לאו במקום זריזין היא דתנן לקמן בפ' שתי הלחם (דף צד.) דלחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ויש לומר דהא דאמרינן בפ' כל שעה (פסחים לו.) ליבור שאני ומיהו קשיא ממנחת מחבת דיחיד היא ולישתן ועריכתן בחוץ כלחם הפנים דמ"מ כיון דלא בעיא שמן עד לאחר אפייה כדקאמר לקמן (דף עה:) החלות בוללן ת"ל לא קדשה עדיין והויא לישתה בחוץ וי"ל דבפ' שתי הלחם (לקמן צה:) פריך רישא אסיפא ומשני לה רב אשי ומסיק דברייתא היא וי"ל מי ששנה זו לא שנה זו למ"ד מדת יבש נתקדשה לישתן בפנים דעשרון נתקדש וכן היה מודה לכל המנחות כדתנן פ' שתי מדות (לקמן פז.) והגא דהכא סבר מדת יבש נתקדשה וקשיא קצת דלא מסיק האי טעמא בפ' כל שעה (פסחים דף לו.) ושמא נקט הכא טעמא דהוי בכלל כל המנחות כגון מנחת סולת ומחבת ומרחשת אפילו למ"ד מדת יבש לא נתקדשה :

*) [ועי' תוס' חולין ו: ד"ה ודילמא]

אף

[ועי' תוס' סנ: ד"ה המוסך]

נושא
מתי מפרישין:
א- מתאנים על גרוגרות
ב- מגרוגרות על תאנים

נושא
מקורות לו:
1- איסור חימוץ של שיריים
2- לאו נפרד על כל שלב של
(הכנת המנחה אם חימצו)

מבנה
△ (מחקר)
קושיות
▽ תשובות

◆

רבינו גרשום

ומינה · כלומר יש בה עוד קושיא אחרינא: בצר להו לתרומת מעשר · *) לישנא אחרינא כי מביא שאור ונותן לתוך הקדירות אמאי קאמר אף היא חותה הסורות או יתירה ולישקל אותה מן החולין שבעשרון שמונח על גבי השאור תלישות אבראי בכלי אחר דליהוסי' כגון האי שאור שבעשרון או עבה או רך ולעיין כמה לישפי שבעשרון או ליבצר בהאי כלי שני וליהדר ולילישיה האי שאור בהדיא עם השאור שבעשרון ויחזור או יוסיף מן הקמח שבעשרון לפי תוספת השאור השני או מיהתו : גזירה דילמא אתי לאישקל מעלמא מן החולין לגמרי כן ואודכן יערבנו עם זה שבעשרון **): תורמין התאנים על הגרוגרות אע"פ שהתאנים אין משתמרין כגרוגרות הואיל והיפות ורגילין לעשותן גרוגרות תורמין : מקום שיש כהן שאוכלן מיד תורמין מן היפה אע"פ שאין מתקיים שמיד אוכלן הכהן : אלא פשיטא דליכא כהן · ואי רגיל לעשות מהן גרוגרות תורם ואי לא לא :

◆

שיטה מקובצת

א] שגן משתרין הוכת אמרינן בצוכתו: ב] תורמין תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות מידי כמו שפירש בקונטרס בענין דאי בגרה מטעם במעשרות ולא גרוגרות על התאנים דהוי ליה מטעם וא"כ [קשה] מאי פריך הוי דליכא כהן אמאי לא כו' הוא והוי מטעם התם וי"ל דהלכה מידי בתרומה גדולה דחזה אותה פוטרת · תו"ח : ג] בתרי תנאי ולא הוי בתרי תנאי דהכית בפ' המפקיד דהתם איירי המשנ' בתרי תנאי [מטעם] ומיהו כ"ש הוא כגון דאין אנו רוצים ליישבה בחד טעמא ולומר דברייתא פליגא אהך

(לישנא) [מתני'] דהתם כ"ש דאי הוי קשה רישא לסיפא מוקמינן בתרי טעמא ולא מוקמינן בתרי תנאי' נמי בתרי תנאי ממש כההוא דהכית דהכי לאוקמי כולה דליכא כהן ורישא רבנן וסיפא ר' יהודה : תו"ח :

*) עיין לקף ט ע"ב בגמ' מה הסלה לא יפרה · **) ע"כ · אפייה

ז] ואם החמיץ את שיריה : ל] אלא אי אמרת כמות שהן . ו] שיעשו מהן גרוגרות : ז] שלא יחמיצו וקודם : ח] קמיצה משתעי · ושיריה דקתני עובר בלא תעשה מקרא אחרינא מפקינן לה בפ' החולק [דף מ'] לא תאפה חמץ חלקם אפי' חלקם לא תאפה חמץ : וחייב אם עשאן חמץ חייב שלשה מלקיות בעד לישה ועריכה ואפיה : ט] דלא חיישי : י] למחשבה דיבור עיין תוס' זבחים [דף ב ע"א] : יא] בתרי תנאי · פי' הקונטרס דלא אמרינן רישא וסיפא כו' ואינו נראה לר"י דאין זה בתרי תנאי דאפשר לאוקמי רישא וסיפא סבירא להו דהתורמין שלא במתקיים ופליגי אהא דתנן תורם מן המתקיים אלא נראה לר"י בתרי תנאי כו' [עיין תוס' בפנים] :

הגהות צ"ק [א] פי' [illegible] : [ב] [illegible] : [ג] [illegible] : [ד] לדיבור [illegible] : [ס] [illegible] : [ו] [illegible] :

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה ומינה וכו' דמייתי : (ב) ד"ה תורם וכו' יאכלם מיד וכו בכלל מאלים :